

LO SOMRIENT

DEL ESTRANER

DIARI CATALANISTA D'AVISOS Y NOTICIAS

REUS, Divendres 14 de Novembre de 1902.

ANY XVII

NUM. 4433

Redacció y Administ. actor Arrabal baix Jesus, 4.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. Ptas. 1·25
En provincias, trimestre, 4—
Extranjer y Ultramar, 8—

Anuncis, á preus convencionals

TRIPLE AYUDA NAF SERRA (Cullita d'aquest any) preparada ab la flor recent recollida del taronjer agre.
Es de un agradable sabor y delicat perfum.
FARMACIA SERRA. DEVANT DEL SOLAR QUE HA ADQUIRIT LO BANCH D'ESPANYA

CHAMPAGNE MIRÓ Y TARRAGO
DEMANEULO EN LAS PRINCIPALES BOTILLERIAS, COLMATS, CONFITERIAS, HOTELS Y RESTAURANTS

AIXAROP DE HIPOFOSITS

CLIMENT

LA LEGÍTIMA MARCA «SALUD»

Senyors Climent y Companyia.—Tortosa. Molt senyors meus: Haventse presentat á la meva clínica la Sra. D. N. N. afecta de Cloro-anemia, en irregularitat en la menstruació, manca de gana y de forças, vaig prescriurel-lí Aixarop Climent marca SALUD, y foren assombrosos los resultats, donchs, en poch temps cobrà appetit y forças y se li regularisaren las reglas.

Dr. Letamendi.

Senyora Climent y Companyia.—Tortosa. Molt senyors meus: L'últim dia d'Octubre d'aquest any, trobant consol lo pacient ja en lo primer frasco y molt prompte la caràctere complicitas emul-

sions y reconstituïents se preconitzan pera aquests cassos, vaig ensayar los Hipofosits Climent, trobant consol lo pacient ja en lo primer frasco y molt prompte la caràctere complicitas emul-

tiniz, Catedratic de Barcelona.

Exigiuix lo llegítim Aixarop Climent SALUD, únic i aprobat per la Real Academia de Medicina de Barcelona, puig si en expén altre del mateix nom.

Lo mellor ANIS conegut i més selecte llicor de taula.

GRAN ANÍS DEL TITÍ

Especial per sa aroma y

propietats estomacals.

Finura selecte y delicada

Málaga

DEMANEUHO ALS PRINCIPALS ESTABILIMENTS Y CAFES

APERITIU-CORROBORANT
Tónic-fibrífugo

THE COSMO S. EN C. Y DE C. EN P.
BARCELONA

Única casa productora pera la exportació á l'América

Unica casa productora pera la export

petita contesta, vas a riscos de convertirte en una momia, esperant, esperant y aguardant. Y això qu' aném de cara al progrés. ¡Un progrés que no 'ns dona cap garantia!

En canvi en las Corts catalanas aqueixos Jutges de greuges venian a esser un Tribunal suprèm que oferia als agraviant tota mena de garantias propias de una nació civilizada. Compara, compara amich, més no t' enfadis ni tiris lo barret al foix al veurer lo passat y lo present que altres coses veurás en eixas lletres que potser te'n donarán mes motiu. Pensa que avuy tenim ministres responsables que ja saps no responen de res y en canvi en Jaume II en l' any 1291 doná una constitució en que dava que los agravis y perjudicis causats per los ministres del Rey debian esser esmenats per aquests mateixos de llurs propis bens.

Lo nomenament de Jutges se feya de la manera següent: primer los brassos nomenaven los seus, d' aquests se'n feya una llista quina era presentada al Rey suplicantli al enemics qu' ell per sa part se servís nomenar los nou que l' hi pertanyien.

Vendavant, passo a explicar en que consistia lo *Donatiu*.

Era una de las més grans atribucions de las Corts.

Consistia en donar liberalment (y fusat en eixa paraula) al poder reyal y en cada legislatura certa cantitat de diners.

He dit liberalment perquè era potestatin de las Corts el fer ó no fer donatiu. Tot anava segons lo comportament observat per lo Rey y segona las satisfaccions qu' el Rey havia donat al memorial de greuges.

No hi havia cap llei que obligués a tal donatiu, com tampoch n' hi havia cap que digués fós de poder de las Corts lo poguer declarar la guerra ni afirmar las pàus, cosas que queyan baix lo poder del monarca.

Mes com siga qu' el Rey ni en cas de guerra ab extrangers podia sens lo permis de las Corts imposar nous tributs, ni de cap manera de Catalunya sens també lo degut consentiment de las mateixas Corts, quan aqueixos casos s' endevinan clar està qu' el Monarca debia estar a la benevolensa de las Corts per qu' l' ajudessin ja deixant tropas ja votant auxilis, així es que indirectament las Corts exercian lo dret de declarar la guerra i firmar las pàus, negant las tropas ó donatius se consideraban injustas las empreses del monarca.

Com pots comprender per lo apuntat més amunt, apesar de tot, lo donatiu no 's feya fins que l' Rey habia dat complertas satisfaccions al memorial d' agravis.

Podia donar-se l' cas de que no 's tingüés a mà la cantitat y allors las Corts nomenaven una *Comissió d' esmersadors* composta de sindichs ó procuradors de tots los brassos ab amplias facultats pera buscarla encara que fos prestada.

Y are perquè acabis mon amich de formar-te una idea de lo qu' era, aqueixa institució vull donar-te una serie de detalls que, no per esser petits son dignes d' olvit.

Durant las Corts los concurrents estaban sentats y coberts de cap.

La llengua empleada era la catalana.

Lo Rey havia en ellis de jurar, fer cumplir al peu de la lletre las Constitucions y lleys de la terra.

Los sindichs rebian poders especials, a més del ordinari en cas de que 's tingüés de nombrar príncep successor de la corona.

Intervenian las Corts en la administració de la casa reyal.

També intervenian en la conducta dels Concellers de la corona.

No 's podian de cap manera disoldre las Corts fins acabada complertament la tasa.

Los vots no eran personals, sinó foguerals es a dir se comptaban segons los foix ó familiars que cada sindich representava, així per exemple lo vot de Barcelona era de més importància que l' de Tàlara.

Are 'm dirás, amich Carulla, qu' en l' es-

tat actual de cosas no es possible aquí en Catalunya lo Renaixement d' aquestas antigues Corts.

Clar qu' ab tots los ets y uts d' allors fora impossible ja que l' temps y el progrés social demana altre cosa més ab las degudas modificacions ja fora ultra cosa. Lo dia d' avuy per anar bé ha d' esser imatge del d' abir a' enemics que mostrarnos lo demà.

La tradició es la senyera del progrés.

Me sembla que m' he allargat massa, més pensa que ho he fet para acabar l' estudi d' eixa institució.

Disposa de ton amich.

J. MOREIRA Y SOLER.

Sant Martí de P. XI-1902.

LO TRIOMF DEL BRETO

(Despatx del prefecte de la Baixa Bretanya. Entra lo quefe del Negociat.)

Lo prefecte.—Ja sabeu las darreres instruccions del ministre respecte la llengua bretona?

Lo quefe.—Se tracta de privar l' ús del breto a les escoles y a les esglésies, y sustituirlo per nostre magnific idiomna nacional.

Lo prefecte.—Això mateix, y ens n' hem d' ocupar ab activitat y energia. Per exemple, podem enviar circulars, fer fixar alocucions.

Lo quefe.—Circulars, alocucions... ¡Diable! Hi ha un inconvenient.

Lo prefecte.—Ahont lo trobeu l' inconveniente?

Lo quefe.—Aquestas circulars, aquestas alocucions, gen quin idioma los redactarem?

Lo prefecte.—Home! La cosa es clara: en francès.

Lo quefe.—Si, pero, alashoras, los nostres administrats que no entenen sino el baixbreto, ¿com s' ho farán pera compéndrerlas?

Lo quefe.—Una cosa en que no hi havia caigut. ¿Que fem?

Lo quefe.—No ho sé. Me sembla un xic difícil, quan un no sab altra cosa que l' francès, voler convencer a pobles que no n' entenen ni un mot.

Lo prefecte.—Es veritat, ¡Rediantre! Vaig a demanar un suplement d' instruccions. (Toca lo timbre del telèfon.) Central! Central! lo ministeri de l' Interior!... Senyoreta! demano lo ministeri de l' Interior y em posan en comunicació ab lo teatre del Odeon... ¡Ah!... ¿Lo ministeri? Soch jo, senyor ministeri; lo prefecte de la Baixa-Bretanya.

(Se doblega varias vegades saludant l' aparell.)

Tinc d' exposarvos una dificultat a propos de vostras darreres instruccions sobre l' abús del breto... Si, ja sé que son molt claras y animades d' un magnific esperit de progrés... Porò no sé com trasmètrelas a u' aquets pobles. No entenen lo francès y... Però senyor ministeri... jo no sé pas lo breto... Los consellers tampoch... A la prefectura ningú.

¿Los gendarmes? Los que no son del país no saben lo breto; los que n' son, no saben lo francès; los que 'n son, no saben lo francès... ¡Oh, oh!

Lo quefe.—¿Qué hi ha? ¿qué diu?

Lo prefecte.—¡Vatual!... M' ha ben atrapat! (Penja l' auricular y s' aseu decoratjat.)

Lo quefe.—Donchs, ¿qué hi ha?

Lo prefecte.—¿Sabeu que m' acaba d' ordenar lo president del consell de ministres?

Lo quefe.—¡Dieu! ¡Dieu!

Lo prefecte.—Donchs ordens que tots los funcionaris entenen? tots los funcionaris d' aquesta província aprenquin lo breto dintre d' un mes.

Lo quefe.—¿Eh?

Lo prefecte.—De manera que no serán pas los nostres administrats que parlarán francès; serém nosaltres que parlarém lo seu idioma.

(L' Express du Midi.)

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

Secció oficial

REGISTRE CIVIL

del dia 13 de Novembre de 1902

Nauiments

Cap Matrimonis

Joseph Folch ab Maria Domingo.

Defuncions

Cándido Alexandre, 62 anys, Rechs 16.

DEL ESTRANJER

Paris 18.

Cuestió minera

La cuestió minera ha canviat son caracter pacífich ab revolucionari.

Nombrosos sindicats están disposats a anar a la vaga.

Preparatius bélichs

Telegrafian de Nova York que l' govern dels Estats Units ha donat ordre pera que s' organisi l' escuadra del Extram Orient, abont se tem que succeixin conflictes internacionals.

Colònias en perill

Cada dia pren més pes lo rumor de que Inglaterra y Alemania están d' acord pera apoderar-se dels territoris que Portugal posseeix a l' Afrika.

Espanya al extranger

Tota la premsa aplaudeix la continuació del senyor Sagasta al poder considerant la solució més necessaria a la present situació d' Espanya.

La premsa extrangera també s' expressa en semblants termes.

Pera 'ls obrers

Tots los grups de la esquerra republicana de la Cambra dels diputats s' han posat d' acord pera votar la proposició dels diputats socialistes endressada a concedir un milió de franchs pera la caixa de retirs dels obrers minyares.

Corporació

Lo grup de diputats socialistes ha anunciat al ministeri de Negocis Extrangers, M. Delcassé, que l' interpelarán ab motiu de la supressió en lo libre groch del tractat franco-siamés.

Estat de siti

Comunican que la proclamació del estat de siti ha sigut declarat a tota Bolivia.

Nou mil soldats ocupan la frontera.

Malalt

Lo general André, ministre de la Guerra, está malalt, veient obligat a no poder sortir de casa y a fer llit.

La salut del cardenal Richard

Lo cardenal Richard, arquebisbe de París, inspira grans cuidados y se tem un fatal desenllaç.

Al Marroch

Lo Temps publica un telegrama de Tanger, dient que, segons referencies de Fez, han aparegut penjats en las portes de la ciutat vint caps d' altres tants partidaris del pretendent.

Se diu que aquest està ferit y que s' ha proclamat un altre pretendent.

8' han sotmés moltes kabilas rebels.

Palau incendiad

La nit passada s' ha declarat un violent incendi en lo castell de Eu que'l duch d' Orleans posseeix a Ruan, havent quedat destruit per complet malgrat los esforços que's feren per dominar lo foc.

Aquest palau havia servit d'estada a varis familiars borbònics.

Del Marroch

Tanger.—A Tetuan, veient la gravetat de la situació a causa del aixecament de las kabilas rifenyas, s' ha armat a 6.000 veïns que han marcat a batre a u' aquelles.

Los comerciants han tancat llurs establiments per por d' un saqueig.

—A Fez s' han rebut 18 caps de partida del pretendent.

Aquest fou capturat, però va lograr fugir.

Calendari català

Sant d' avuy.—S. Serapi

Sant de demà.—S. Eugeni

Surt lo SOL a les 6 h. y 47 m. y 's pon a les 4 h. 42 m.; surt la LLUNA a les 4 h. 5 m. y 's pon a les 5 h. 2 m.

MERCATS

Dilluns de cada setmana, Reus.—Dimarts, Valls.—Dijous, Vendrell y Esplugues de Francoli.—Divendres, Cornellà, Montblanch y Tarragona.—Dissabte, Valls, Vendrell y Esplugues de Francoli.

SECCIÓ METEOROLÒGICA

OBSERVACIONS

del dia 13 de Novembre de 1902, facilitades per don Artur Porta, sucesor de R. Gispert.

Horas d' observació	Baròmetre aneròid	Gran d' humitat	Pluja en 24 hores	Aigües en 24 hores	Estat del cel
9	753	72			Nuvol
15	755	73		3	Nuvol

Horas d' observació	TEMPERATURAS			VEN	NUVOLS
Máxim	Minim	Ter. tip.			

<tbl_r cells

LO SOMATENT

rius tints la profusió de dibuxos y fotografies que conté.

Se ven en aquesta ciutat al preu de deu céntims en la llibreria Tost germana.

La "Càmara Agrícola de Reus y sa Comarca" te a disposició dels senyors socis, adops químics y sus primeres matèries, pera la propera sembra, vinya y arbrat, 1901.

Garançia sa puresa.

Lo célebre professor de clarinet don Joseph de la Vega donarà als salons del "Centre de Lectura" lo vinent diumenge un concert musical acompañant al piano lo senyor Pla-

nada.

Ab lo nom de "Francisca seguda," don Joseph Vell Fina ha solicitat lo registre de 28 pertenencias mineras de plom, al terme de Porrera.

Ha pres posició de la escola de Capsanes donya Isabel Marsal Perta, a les 10 del matí d'ahir pessetas 1027'99.

D. MANEL DE PEÑARRUBIA

Procurador dels Tribunals.

Ha trasladat son despàtz a la Rambla de Sant Joan, número 30-ter.

TARRAGONA

Per consums se recanvaren en el dia d'ahir pessetas 1027'99.

Després de la cura i pago

Es cosa cómoda para tots y assegura als malats la tant desitjada salut. Pera mes detalls, llegeixis a la 4ª plana "Milagrosos coneixements d'Injecció antivenérea y Roob anti sifilític COSTANZI".

Se'n suplica la inserció del següent

AVIS

Comitè Republicà Democràtic Federal de Reus.

Donant cumpliment a lo acordat per lo Directori Federal, convoquem a tots los correligionaris pera lo vinent dissabte dia 15 del actual de 9 a 11 de la nit en lo Centro Federal carrer Vallroquetas núm. 16, principal (Escola Laica), a las eleccions dels ciutadans que en representació del Comitè y Centro Federal, assistiran a la Asamblea Nacional del partit que ha de ferse lo dia 29 del corrent.

Reus 13 Novembre 1902.—P. A. del C. R. D. Federal.—Lo Secretari, Andreu Rovira.

Un dels aconteixements mes notables d'aquests temps, es l'invent del "Procediment Iudicío" del apotecari Pascual, exquisit produpte que toona la cabells blanxs del color que s'han tingut a la juventut, sens que perjudiqui en lo mes minim la salut, ni taqui la pell ni la roba, reproduceix lo cabell, priva sa caiguda y fa despareixer completament la caspa.

Se ven en lo Carrer de la Font; número 13 y a las principals Perfumerias y Perruquerias.

Deposit general: J. Urtach y C. BARCELONA

Secció comercial

Mouiment del port de Tarragona

Entrades de avans d'ahir

De Barcelona v. "José Roca," ab tranzit, consignat a don Joseph M. Ricona.

Despatxades

Pera Avilés y esc. v. "José Roca," ab efectes.

Pera Londres y esc. v. "Lyng," ab carga general.

J. MARSANS ROF Y FILLS

REPRESENTANT, F. CABRÉ GONZALEZ

Carrer Santa Ana, 19.

Cotisiació à Barcelona à las 16 d'ahir

Interior 73'50 BARCELONA

Amortisable 5 p 94'70 Frances 34—

Colonial 66'—Lliuras 33'70

Mercantil	no liquidat	MADRID
Norts	58'30	Interior 73'50
Alicants	96'70	Frances —'
Orenses	30'50	PARIS
Obs. França 2 1/4	58'25	Exterior 85'80
Id. Almansa 5 0/0	—	Norts 206'
Id. Id. ayg	—	Alicants 343'

Descompte de cupons.—Anticipo per titols. Compra y venta al contat y a plazos de tota classe de valors espanyols ó extrangers.—Comprobació y gestió de son cobros cas de sortir premiats dels titols amortisables favorescut en los sorteixos ab primerer.—Suscripció a totas las emissions é informes sobre la oportunitat y conveniencia de suscriures.—Contas corrents ab interès.—Compra de monedes d'or y bitllets detots los països.—Giros sobre las principals plassas.—Operacions de Bolsa.

BOLSI DE REUS

Carrer Monterols, 27

Cotisiació à Barcelona à las 4 de la tarde d'ahir.

Interior 73'48 Cubas del 68

Colonial 66'—Cubas del 90

Orenses 30'45 Amortisable 94'70

Norts 58'40 Ob. 5 p. Almansa 103'75

Alicants 96'75 Id. 3 p. Frances 58'56

Vitalici V. — Id. 3 p. Orenses 50'87

PARIS MADRID

Exterior — Interior —

GIROS — ab y enviat ho

París 34'— Londres 33'70

TELEGRAMA DE PARIS

Exterior.

Portugués —

Rio Tinto.

Norts.

Alicants.

Se reben ordres para operacions de Bolsa.

Compra y venta al contat de tota classe de valors cotisables de "Bolsa". Descompte de cupons y compra de monedes de tots los països.

CAMBIS CORRENTS

en lo dia d'ahir, donats per la Junta Sindical del Colegi de Corredors de Comers de la plassa de Reus.

CAMBIS EXTRANJERS

Ops. Diner Paper

Londres 90 dñf 33'20

" 69 " — —

" 9 dñv — —

" vista. 33'65 — 33'70

Paris 90 dñv. — —

" 8 dñf. — —

" vista. 33'75 — 34'20

Marsella 90 dñf. — —

" 8 dñv. — —

" 31 — vista. 33'75 —

Perpignan 90 dñf. — —

" 8 dñv. — —

" vista. 33'75 —

Hamburg 90 dñf. — —

" 8 dñv. — —

Cambi anterior de Valors locals Diner. Paper. Oper.

Gas Reusense. 650

Industrial Farinera. 675

Banch de Reus de Descomptes y Prestams. 750

Manufacturera de Coton. 120

C. Reusense de Transvias. 30

C. Reusense de Tranvias privilegiadas 5

per 100. 310

Electra Reusense. 100

Manicom de Reus. 100

Gas Reusense. 650

Industrial Farinera. 675

Banch de Reus de Descomptes y Prestams. 750

Manufacturera de Coton. 120

C. Reusense de Transvias. 30

C. Reusense de Tranvias privilegiadas 5

per 100. 310

Electra Reusense. 100

Manicom de Reus. 100

Gas Reusense. 650

Industrial Farinera. 675

Banch de Reus de Descomptes y Prestams. 750

Manufacturera de Coton. 120

C. Reusense de Transvias. 30

C. Reusense de Tranvias privilegiadas 5

per 100. 310

Electra Reusense. 100

Manicom de Reus. 100

Gas Reusense. 650

Industrial Farinera. 675

Banch de Reus de Descomptes y Prestams. 750

Manufacturera de Coton. 120

C. Reusense de Transvias. 30

C. Reusense de Tranvias privilegiadas 5

per 100. 310

Electra Reusense. 100

Manicom de Reus. 100

Gas Reusense. 650

Industrial Farinera. 675

Banch de Reus de Descomptes y Prestams. 750

Manufacturera de Coton. 120

C. Reusense de Transvias. 30

C. Reusense de Tranvias privilegiadas 5

per 100. 310

Electra Reusense. 100

Manicom de Reus. 100

Gas Reusense. 650

Industrial Farinera. 675

Banch de Reus de Descomptes y Prestams. 750

Manufacturera de Coton. 120

C. Reusense de Transvias. 30

C. Reusense de Tranvias privilegiadas 5

per 100. 310

Electra Reusense. 100

Manicom de Reus. 100

Gas Reusense. 650

Industrial Farinera. 675

Banch de Reus de Descomptes y Prestams. 750

Manufacturera de Coton. 120

C. Reusense de Transvias. 30

C. Reusense de Tranvias privilegiadas 5

per 100. 310

Electra Reusense. 100

Manicom de Reus. 100

Gas Reusense. 650

Industrial Farinera. 675

